

УНИВЕРЗИТЕТ МЕТРОПОЛИТАН
ФАКУЛТЕТ ЗА МЕНАЏМЕНТ
БЕОГРАД

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
КАНДИДАТА
СРЂАНА С. МИЛИЋЕВИЋА

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>Сенат Универзитета Метрополитан на седници одржаној 29.06.2018. године именовано је чланове комисије за оцену докторске дисертације докторанта Милићевић Срђана, и то:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Др Данијела Деспотовић, ванредни професор Економског факултета Универзитета у Крагујевцу.2. Др Слободан Цветановић, редовни професор Економског факултета Универзитета у Нишу.3. Др Радомир Шалић, ванредни професор Факултета за менаџмент Универзитета Метрополитан у Београду.
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>Милићевић Слободана Срђан, дипломирани економиста - мастер Рођен 19. 07. 1973. године у Приштини, Република Србија.</p> <p>Студент докторских студија, област Менаџмент и развој, на Факултету за менаџмент Универзитета Метрополитан у Београду.</p> <p>Запослен у предузећу „CORA“ ДОО Конарево – Краљево.</p> <p>На седници Сената Универзитета Метрополитан у Београду, одржаној дана 10.07.2017. године донета је одлука о усвајању теме докторске дисертације кандидата Милићевић Срђана, под називом „КОНКУРЕНТНОСТ КАО ФАКТОР РАЗВОЈА ПРЕДУЗЕЋА ДРВНЕ ИНДУСТРИЈЕ СРБИЈЕ“, а за ментора је именована проф. др Данијела Деспотовић.</p>
III НАЗИВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
КОНКУРЕНТНОСТ КАО ФАКТОР РАЗВОЈА ПРЕДУЗЕЋА ДРВНЕ ИНДУСТРИЈЕ СРБИЈЕ
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
<p>Докторска дисертација кандидата Срђана Милићевића под називом "Конкурентност као фактор развоја предузећа дрвне индустрије Србије" представља оригиналан научни рад, који се бави проблематиком конкурентности привредних друштава дрвне индустрије Србије.</p>

Текст докторске дисертације обухвата 289 страница, унутар којих се налази 89 табела, 115 графика и 10 слика, којима се илуструје садржај и циљеви излагања. Испред основног текста написан је резиме и дат је списак табела, графика и слика, које дисертација садржи. На крају дисертације презентована су два прилога. Прилог 1 – Упитник анкетног истраживања: Конкурентност дрвне индустрије Србије и Прилог 2 – Табела: Финансијске перформансе 12 изабраних предузећа.

Већ у називу докторске дисертације који гласи: **Конкурентност као фактор развоја предузећа дрвне индустрије Србије**, кандидат упућује на предмет истраживања у раду. Из наслова се може закључити да се у докторској дисертацији истражује степен конкурентности предузећа дрвне индустрије у Србији. Такође, наслов је потпуно усклађен са циљем дисертације, а то је да се истражи достигнути ниво развијености и конкурентности предузећа дрвне индустрије у Србији, вреднује и упореди ниво конкурентности предузећа дрвне индустрије Србије у односу на земље Југоисточне Европе, да се идентификују конкурентске предности и одреде основни извори секторске конкурентности и најважније промене у конкурентским стратегијама предузећа из ове области. Овакав приступ, омогућио је кандидату да у изради дисертације идентификује најзначајније факторе конкурентности, које је потребно унапредити како би се повећала конкурентност предузећа дрвне индустрије Србије, што опредељује и општу структуру дисертације.

Структуру докторске дисертације, осим уводних напомена, закључних разматрања, списка литературе и два прилога чини пет логички конзистентних и међусобно повезаних истраживачких поглавља:

I КОНКУРЕНТНОСТ ПРИВРЕДЕ СРБИЈЕ

II ЗНАЧАЈ ИСТРАЖИВАЊА ПОСЛОВНЕ И НАЦИОНАЛНЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПРЕДУЗЕЋА ДРВНЕ ИНДУСТРИЈЕ СРБИЈЕ

III АНАЛИЗА СТРУКТУРЕ И РАЗВИЈЕНОСТИ ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА ДРВНЕ ИНДУСТРИЈЕ СРБИЈЕ

IV ВРЕДНОВАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ДРВНЕ ИНДУСТРИЈЕ СРБИЈЕ

V ПОВЕЗИВАЊЕ У ЛАНАЦ ВРЕДНОСТИ КАО ФАКТОР ЗА УБРЗАНИ РАЗВОЈ ПРЕДУЗЕЋА ДРВНЕ ИНДУСТРИЈЕ СРБИЈЕ

Свако поглавље дисертације бави се посебним питањима развијености и конкурентности дрвне индустрије Србије. Поглавља су систематизована тако да се омогућава поступност у разради предмета истраживања, са посебним тежиштем на најзначајније факторе конкурентности.

У уводном делу дисертације (стр. 4-9), које носи назив: **Уводна разматрања**, кандидат дефинише предмет истраживања, указује на значај истраживања, одређује циљеве и полазне хипотезе, прецизира научне методе које ће се користити у раду, одређује границе и у сажетој форми презентује очекиване резултате истраживања.

У првом истраживачком поглављу (стр. 10-77), које носи назив: **Конкурентност привреде Србије**, кандидат након теоријског одређења и дефинисања конкурентности истражује најзначајније факторе и међупроизоде конкурентности. Код појмовног одређивања и дефинисања конкурентности кандидат исправно уважава сложеност и мултидисциплинарност појма, која захтева да се конкурентност

сагледава из различитих углова и на различитим нивоима. Истовремено, разумевајући суштину конкурентности, кандидат указује на значај конкурентности за пословање и опстанак појединачних предузећа, развој сектора дрвне индустрије, као и националне привреде у целини. У наставку поглавља кандидат је полазећи од садржаја, логике и структуре пирамиде конкурентности, истражио најзначајније факторе конкурентности, и то: факторе који одређују квалитет пословног амбијента, факторе који одређују развијеност пословне инфраструктуре, факторе тржишта рада, образовања и стручног усавршавања, факторе који се односе на развијеност предузетништва и раст предузећа, односно пословне демографије и на крају факторе који се односе на развој иновативности предузећа, гране и привреде.

Већ у овом делу рада кандидат је дошао до резултата који указују на позитивна кретања код готово свих базичних фактора конкурентности, али и на њихову још увек недовољну развијеност у Србији и потребу за даљим, убрзаним развојем и подизањем на виши развојни ниво. Након истраживања базичних фактора конкурентности, кандидат анализира међупроизоде конкурентности: инвестиције, цене, трошкове, продуктивност и извоз. Анализа међупроизвода конкурентности је значајна јер показује ефекте базичних фактора конкурентности и у великој мери одређује укупне резултате конкурентности, односно привредни раст, запосленост и квалитет живота.

У другом истраживачком поглављу (стр.78-110) дисертације које носи назив: **Значај истраживања пословне и националне конкурентности предузећа дрвне индустрије Србије**, кандидат истражује конкурентност земаља различитог нивоа економске развијености, са нагласком на конкурентски положај Србије. Добијени резултати недвосмислено указују, да су индустријски најразвијеније земље уједно и најконкурентније, али и да су земље које се убрзано индустријализују поправиле свој релативни положај у односу на већ индустријализоване земље, а посебно у односу на остале земље у развоју.

Кроз анализу глобалних композитних индикатора конкурентности (Индекса глобалне конкурентности Светског економског форума, Транзиционих показатеља Европске банке за обнову и развој – ЕБРД и показатеља из Извештаја о условима пословања Светске банке - Doing Business), кандидат успешно анализира међународну конкурентност домаће привреде, са посебним акцентом на компарацију са земљама Југоисточне Европе. Добијени резултати, иако указују на постојање позитивних тенденција, у целини гледано су негативни, јер показују значајно заостајање домаће привреде, и то не само у односу на глобалне лидере, већ и у односу на економски развијеније земље у окружењу.

Након истраживања националне конкурентности, кандидат ово поглавље дисертације завршава анализом резултата конкурентности, који се огледају кроз привредни раст, раст запослености и раст животног стандарда грађана. Код анализе резултата конкурентности кандидат је имао у виду да ниво конкурентности не показује само способност земље да оствари привредни раст, већ је мера свих активности и резултата на нижим нивоима пирамиде конкурентности. Добијени резултати су показали да позитивна кретања забележена код БДП и запослености су се позитивно одразила и на кретање животног стандарда, али у значајно мањој мери.

У трећем поглављу (стр. 111-176) које носи назив: **Анализа структуре и развијености привредних друштава дрвне индустрије Србије**, кандидат је систематски, темељно и сликовито истражио достигнути ниво развијености и спољнотрговинско пословање привредних друштава дрвне индустрије у Србији, као и утицај економске кризе на пословање домаћих предузећа дрвне индустрије. Такође, кандидат је истраживао конкурентност дрвне индустрије у Србији и кроз анализу финансијског пословања дванаест изабраних предузећа дрвне индустрије. На тај начин, кандидат је успео да из више угла сагледа сложену слику конкурентности дрвне индустрије.

Код истраживања развијености привредних друштава дрвне индустрије, кандидат је анализирао њихове пословне перформансе у 2016. години, ниво развијености по подсекторима унутар сектора дрвне индустрије, развијеност дрвне индустрије према величини привредних субјекта, као и развијеност према територијалном распореду. Кандидат је истраживање пословних перформанси спровео анализом основних показатеља пословања (број привредних субјеката, запосленост и висина зарада, промет, бруто додата вредност, профит и профитабилност, као и извоз и увоз). Добијени резултати су показали, да иако је највећи број привредних друштава у оквиру дрвне индустрије концентрисан у области прераде дрвета и производње производа од дрвета, најбоље пословне перформансе имају привредна друштва из области производње намештаја, осим код профита и висине суфицита, где доминирају привредна друштва из области прераде дрвета и производње производа од дрвета, као и висине профитне стопе где доминирају привредна друштва која послују у области Шумарства и сече дрвећа.

Резултати анализе спољнотрговинског пословања домаћих предузећа дрвне индустрије, показали су да су она у 2016. години остварила суфицит у спољнотрговинској размени, што је позитивно утицало на укупни спољнотрговински биланс привреде, који је у 2016. години био у дефициту. Такође, у настојању да добије јаснију слику о конкурентности дрвне индустрије Србије, кандидат је анализирао и конкурентности 12 изабраних предузећа дрвне индустрије, на основу њихових финансијских перформанси. Резултати анализе показују да су највећи проблеми са којима се суочавају изабрана предузећа дрвне индустрије ниска ликвидност, висока задуженост и финансијска неравнотежа, али да и већина анализираних предузећа послује солвентно и рентабилно, што је са друге стране, доказ њихове конкурентности и претпоставка дугорочног опстанка и развоја.

Треће поглавље кандидат завршава анализом утицаја економске кризе на пословне перформансе привредних друштава дрвне индустрије. Добијени резултати су показали да је економска криза негативно утицала на пословање предузећа унутар дрвне индустрије (број привредних субјеката, запосленост и бруто зараде су смањени услед кризе). Међутим, раст промета, бруто додате вредности, профита и профитабилности, као и извоза, укупне спољнотрговинске размене и суфицита показали су да је криза довела до значајног производно-пословног реструктурирања унутар дрвне индустрије у правцу унапређења продуктивности и ефикасности пословања, односно јачања секторске и извозне конкурентности.

Четврто истраживачко поглавље дисертације (стр. 177-204) носи назив: **Вредновање конкурентности дрвне индустрије Србије**, и суштински и логички се

наставља на претходне делове дисертације и представља централни истраживачки део укупног рада. У овом делу дисертације кандидат је истраживачку пажњу усмерио на мерење, односно вредновање конкурентности дрвне индустрије Србије. Кандидат прво разматра теоријске основе мерења конкурентности и могућности практичне примене теоријских налаза кроз избор одговарајућих показатеља конкурентности и употребу статистичких и економетријских метода за откривање и мерење откривене и очекиване компаративне и конкурентске предности. Како не постоји један општи показатељ који свеобухватно мери ниво конкурентности, кандидат у спроведеним истраживањима користи више показатеља конкурентности који су усмерени на резултате и омогућавају откривање ex-post конкурентске позиције и одређивање конкурентности на нивоу сектора и на међународном тржишту.

Како би утврдио положај дрвне индустрије Србије на глобалном тржишту, кандидат анализира конкурентност дрвне индустрије Србије у периоду 1995-2015. године и компарира са пет земаља Југоисточне Европе. На тај начин кандидат даје приказ кретања конкурентности дрвне индустрије у Србији у дужем временском периоду и идентификује конкурентске предности домаће дрвне индустрије у односу на изабране земље, при чему добијене резултате касније користи као основу за предлагање мера за унапређење конкурентности домаће дрвне индустрије.

Избор показатеља конкурентности на нивоу сектора одређен је настојањем да се утврди да ли су дрвна индустрија и њени делови успешни на домаћем и међународном тржишту. У ту сврху кандидат користи следеће показатеље међународне конкурентности: Показатељ откривене конкурентске предности – RCA, Индекс раста конкурентности - RCA1, Индекс нето пословних перформанси - RCA2, RCA индекс међусекторске специјализације, Индекс доприноса трговинском билансу – СТВ, Michaely индекс – MI, Грубел-Лојд индекс – GLI, као и економетријски метод корелације и мултиваријациону анализу варијансе, како би што прецизније утврдио факторе који утичу на конкурентност дрвне индустрије.

На основу добијених резултата кандидат исправно закључује да је специјализација у производњи и извозу домаће дрвне индустрије још увек релативно ниска. Такође, релативно скромне могућности дрвне индустрије да активно допринесе побољшању трговинског биланса са иностранством, указују на велику потребу за даљим јачањем постојећих и изградњом нових компаративних предности дрвне индустрије на домаћем и међународним тржиштима, као и потребе за све веће фокусирање на производњи производа виших фаза финализације и веће додате вредности. Компаративна анализа је указала, да дрвна индустрија има велики извозни потенцијал и да значајно учествује у производњи прерађивачке индустрије, не само Србије, већ и осталих селектованих земаља Југоисточне Европе. Међутим, добијени резултати указују и на то да дрвна индустрија у свим селектованим земљама постиже конкурентну позицију на националном тржишту, али не и на глобалном међународном тржишту.

Добијени резултати код анализе структуре и развијености привредних друштава дрвне индустрије Србије и вредновања њене конкурентности, омогућили су кандидату да са великом сигурношћу, прихвати прву полазну хипотезу да је конкурентски потенцијал предузећа дрвне индустрије Србије недовољно искоришћен. Такође, добијени резултати истраживања показали су и да степен обраде дрвета нема позитивног утицаја на извозну конкурентност, већ да је

конкурентност доминантно условљена другим факторима, управо оним факторима, који су садржани и чији се утицај оцењује у оквиру остале три дефинисане хипотезе у докторској дисертацији.

Истраживачки део докторске дисертације кандидат завршава петим поглављем (стр. 205-252), које носи назив: **Повезивање у ланац вредности као фактор за убрзани развој предузећа дрвне индустрије Србије**. Кандидат у овом делу дисертације емпиријски (путем анкетног истраживања, које је спроведено на репрезентативном узорку састављеном од предузећа дрвне индустрије) истражује могућности изградње конкурентских предности дрвне индустрије у савременим условима пословања, анализира ланац вредности дрвне индустрије, основне изворе и најзначајније факторе конкурентности предузећа дрвне индустрије и даје SWOT анализу конкурентности дрвне индустрије Србије.

Резултати емпиријског истраживања, али и теоријски и истраживачки резултати из претходних поглавља, омогућили су кандидату да се бави најзначајнијим питањима политике развоја конкурентности дрвне индустрије и разматра могућности за повећање конкурентности предузећа дрвне индустрије. У оквиру политике развоја конкурентности дрвне индустрије, кандидат ставља акценат на неопходност спровођења сложених структурних промена, кроз усмеравање ка диференцијацији производа, кроз развој постојећих и увођење нових производа који стварају већу додатну вредност и/или смањују укупне трошкове производње, као и развијање нових стратегија пословања (производње и пласмана производа) у циљу обезбеђивања раста одрживе конкурентске предности.

Имајући у виду чињеницу да је дрвна индустрија скуп комплементарних, али међусобно технолошки различитих делатности, са различитим местом и улогама у ланцу вредности, кандидат с правом сматра да различите активности у оквиру ланца вредности имају и различите носиоце конкурентности. С тим у вези, кандидат истиче да се изградња дугорочне конкурентности у дрвној индустрији не може заснивати само на експлоатацији природних ресурса, већ да је потребно усмерити активности на достизање производње технолошки сложених производа са већом додатом вредношћу, који се само у основи наслањају на дрво као базичну сировину. Кандидат исправно закључује да је за домаћа предузећа од кључног значаја да развијају активности ИР, дизајнирања, маркетинга, брендирања и сл., односно, оне активности које су интензивирани знањем и креативношћу, чији су трошкови ангажовања већи, али које могу да генеришу значајно већу додатну вредности и да повећају ефекат укупног ланца вредности у оквиру дрвене индустрије.

У **Закључку** (стр. 253-267), који уједно представља и завршни део дисертације, кандидат на детаљан и врло прецизан начин, презентује синтезу свих сазнања, ставова и чињеница изнесених у теоријском и истраживачком делу докторске дисертације истовремено дајући препоруке за унапређење конкурентности и јачање пословне способности предузећа дрвне индустрије Србије.

У **Литератури** (стр. 268-277) су наведене 164 библиографске јединице, које представљају научна сазнања о проблему конкурентности и пословању дрвне индустрије релевантних светских и домаћих извора. Од 164 извора, 109 је на енглеском језику, 1 извор је на чешком, а осталих 54 је написано на српском и другим блиским језицима.

V КОРИШЋЕНЕ МЕТОДЕ У ИСТРАЖИВАЊУ

У изради докторске дисертације примењени су општи методолошки принципи, прилагођени конкретном предмету истраживања. Истраживање је реализовано у више фаза, применом одговарајућих научних и општеприхваћених истраживачких метода и техника статистичке и економетријске анализе. Различите методе и технике коришћење у истраживањима, омогућиле су кандидату да добије целовиту слику и да објективно оцени конкурентности дрвне индустрије Србије, да одреди стање и перспективе развоја, развијеност у односу на друге секторе у привреди и друге земље које су највећи конкуренти, да се сагледа извозни потенцијал дрвне индустрије Србије и њене конкурентске предности и слабости, као и области које треба даље развијати или унапређивати.

Кандидат је у току истраживања претежно користио податке из примарног карактера (резултати добијени путем анкете и биланса предузећа), као и податке који су преузети из званичних секундарних извора (Републичког завода за статистику, Агенције за привредне регистре, Евростата и других међународних статистичких извора података), као и литература са енглеског и српског говорног подручја.

Метод анализе је примењен за сагледавања компоненти конкурентности и развоја конкурентске предности, као и садржаја и кључних атрибута развојне и политике подстицања конкурентности дрвне индустрије у Србији.

Метод синтезе је коришћен код обједињавања појединих елемената концепта конкурентности и конкурентске предности, као и приликом обједињавања садржаја развојне и политике подстицања конкурентности у интегралну и усклађену мисаону целину, коју чине посредни закључци, као наставак претходе анализе. Тиме је кандидат преко једноставних дошао до сложених судова о појединим проблемима пословања и конкурентности предузећа дрвне индустрије. Метод синтезе је коришћен, како би се анализирани парцијални показатељи и фактори који одређују конкурентност заокружили у јединствену целину.

Кандидат је у изради докторске дисертације користио и метод компарације код поређења показатеља достигнутог нивоа развијености и конкурентности дрвне индустрије Србије, са развијености и конкурентности других делатности привреде Србије и дрвне индустрије земаља Југоисточне Европе.

Дескриптивни метод је коришћен код уопштавања и систематизовања досадашњих искустава, а историјски метод посебно у оквиру хронолошког праћења настанка и еволуције садржаја комплекса конкурентности и развоја дрвне индустрије. Такође, кандидат је применио и метод компилације, са циљем преузимања резултата других научно-истраживачких радова за потребе сопственог истраживања.

У доказивању постављених хипотеза, од примарног значаја је била примена различитих економских, математичких, статистичких и економетријских метода, почев од израчунавања показатеља за откривање структура, карактеристика и законитости посматраних појава, квантификовања њихових међусобних узрочно-последичних веза и повезаности путем корелационе анализе.

Методом верификације кандидат је проверио и доказао најважније теоријске претпоставке, као и утврдио степен истинитости тих претпоставки.

Статистичке методе су коришћене за истраживање и приказивање квантификованих података развијености и конкурентности, а економетријске методе за утврђивање повезаности и међузависности између конкурентности и ефикасности предузећа дрвне индустрије.

Применом наведене методологије, коришћењем релевантне литературе и сопственим истраживањима, кандидат је потврдио полазне претпоставке и дао препоруке које могу бити корисне за ширу академску заједницу, као и за креаторе развојне и индустријске политике, а посебно политике подстицања конкурентности у области дрвне индустрије.

VI ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Резултати теоријских и емпиријских истраживања, који су представљени у докторској дисертацији "Конкурентност као фактор развоја предузећа дрвне индустрије Србије" имплицирају научни допринос у области менаџмента и економије, односно конкурентности, како у теоријском тако и у практичном смислу.

Полазећи од предмета и циљева истраживања, кандидат је у дисертацији на јасан, детаљан и научно прихватљив начин истражио положај и достигнути ниво развоја и конкурентност предузећа дрвне индустрије у Србији, као и могућности за унапређење њихове конкурентности. Предмет је у потребном обиму истражен теоријски, а посебно емпиријски по питању конкурентности дрвне индустрије. Такође, у дисертацији су анализирани могућности раста и развоја предузећа дрвне индустрије у Србији, на основу развоја и унапређења конкурентске предности свих активности у оквиру ланца вредности дрвне индустрије, са посебним фокусом на пред-производним и пост-производним активностима, које стварају највећу додату вредност у оквиру ланца вредности дрвне индустрије.

У теоријском смислу, кандидат је успео да оригинално систематизује истраживање, на својеврстан начин селектује релевантне проблеме и обради их коришћењем постојећих теоријско-методолошких сазнања из ове области. Теоријски део дисертације је увод и основа за дефинисање проблема и спровођење истраживања у емпиријском и истраживачком делу. Теоријски допринос је изражен кроз теоријско одређење и дефинисање конкурентности као сложеног феномена савремене привреде, оправданости избора одговарајућих показатеља (појединачних и композитних) националне конкурентности и развијености дрвне индустрије, као и научне заснованости показатеља на основу којих је вреднована конкурентност предузећа дрвне индустрије. Теоријска основа, која је подлога за извршена истраживања добијена је на основу анализе доступне стране и домаће научне литературе из области конкурентности, пословања и развоја, како на нивоу предузећа, тако и на нивоу делатности и земаља, с посебним акцентом на конкурентност дрвне индустрије Србије.

Емпиријским истраживањем путем анкетног истраживања, које је спроведено на репрезентативном узорку састављеном од предузећа дрвне индустрије, кандидат је истражио могућности изградње конкурентских предности дрвне индустрије у савременим условима пословања, анализирао је ланац вредности дрвне индустрије, основне изворе и најзначајније факторе конкурентности предузећа дрвне индустрије

и дао SWOT анализу конкурентности дрвне индустрије Србије. Такође, да би се добила јаснија слика о конкурентности дрвне индустрије Србије, кандидат је у дисертацији анализирао конкурентност изабраних предузећа дрвне индустрије на основу њихових финансијских перформанси.

Посебну вредност докторској дисертацији дају спроведена истраживања најзначајнијих базичних фактора конкурентности, међупроизвода конкурентности, конкурентности индустрије земаља различитог нивоа економске развијености, конкурентски положај Србије у односу на друге земље и анализа финалних резултата конкурентности. Такође, значајан истраживачки допринос дат је кроз истраживање структуре и развијености привредних друштава дрвне индустрије, спољнотрговинског пословања и утицај економске кризе на пословне перформансе привредних друштава дрвне индустрије у Србији, а посебно се истиче квалитет мерења, односно вредновања конкурентности дрвне индустрије Србије, што представља практичну примену теоријских налаза путем изабраних показатеља. Овакав приступ је омогућио кандидату да утврди положај домаће дрвне индустрије на глобалном тржишту, да анализира конкурентност дрвне индустрије Србије у дужем временском периоду и изврши компаративне анализе конкурентности дрвне индустрије на примеру пет земаља Југоисточне Европе.

Сва истраживања спроведена у дисертацији суштински и логички су усаглашена, при чему се каснија истраживања настављају на истраживања из претходних делова дисертације. Кандидат је у истраживањима користио актуелне, адекватно одабране, теоријски објашњене и усклађене показатеље различитих аспеката конкурентности дрвне индустрије. Закључци, који су настали на основу резултата појединачних истраживања у дисертацији определили су и садржај финалних закључака докторске дисертације.

VII РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Кандидат Срђан Милићевић је јасно, обухватно и прегледно, према претходно дефинисаном предмету и постављеним циљевима спровео потребна истраживања и на научно прихватљив начин представио добијене резултате. Спроведена истраживања су релевантна, теоријски добро утемељена, усклађена са циљевима истраживања, методолошки исправно спроведена и заснована на тачним и релевантним подацима.

Реализацијом дефинисаног циља истраживања и кроз научну верификацију постављених хипотеза, предложена докторска дисертација омогућује потпуније сагледавање и оцењивање нивоа развијености и конкурентности сектора дрвне индустрије Србије. Тиме је дат научни допринос релативно оскудним истраживањима из области конкурентности дрвне индустрије.

Резултати истраживања показују да се конкурентност дрвне индустрије налази под јаким утицајем нивоа специјализације земље за производима сектора, високог степена међусекторске спољнотрговинске размене, извозних перформанси сектора на националном нивоу и учешћа сектора у извозу. Такође, добијени резултати показују да овај сектор индустрије има одређену компаративну предност, како на домаћем, тако и на глобалном тржишту и да се та предност последњих десетак година

константно повећава, али да је још увек недовољна да би домаћа дрвне индустрија била глобално конкурентна.

Полазећи од резултата добијених истраживањима спроведених у дисертацији, кандидат предлаже промену политике унапређења конкурентности сектора дрвне индустрије кроз предузимање подстицајних мера и активности које би требало да:

- унапреде квалитет и расположивост дрвне сировине,
- повећају продуктивност пословања кроз куповину нове опреме и технолошких решења,
- развијају нове стратегије пословања (производње и пласмана производа) у циљу стварања веће додатне вредности и обезбеђивања одрживе конкурентске предности,
- изврше диференцијацију производа, кроз развој и увођење нових производа који стварају већу додатну вредност и смањују укупне трошкове производње,
- унапреде повезивање свих заинтересованих субјеката у оквиру дрвне индустрије у циљу остваривања боље позиције на домаћем и глобалном тржишту,
- унапреде систем образовања и стручног оспособљавања радника, и
- унапреде дизајнерске и маркетиншке активности, посебно у производњи намештаја.

Као основни резултат истраживања, кандидат наводи да се одржива и дугорочна конкурентност предузећа дрвне индустрије Србије, не може заснивати на експлоатацији природних ресурса, већ на производњи технолошки сложених производа са већом додатом вредношћу. Зато је, истиче кандидат, за домаћа предузећа од кључног значаја, да развијају истраживачко развојне активности, као и активности дизајна, маркетинга и других активности у пред-производној и пост-производној фази, односно, оних активности које су интензивирани знањем и креативношћу, које могу да генеришу већу додатну вредност и да створе нову вредност у ланцу производње дрвне индустрије Србије.

VIII КОНАЧАНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација **„Конкурентност као фактор развоја предузећа дрвне индустрије Србије“** је научни рад кандидата, везана за истраживање проблема конкурентности предузећа дрвне индустрије у Србији, са посебним акцентом на међународну конкурентност домаће дрвне индустрије.

Резултати истраживања приказани у дисертацији су оригинални начин изражавања аутора, што потврђује и објављивање више научних радова на тему конкурентности дрвне индустрије, у релевантним научним часописима. Докторска дисертација је написана у складу са пријавом теме дисертације. Тема је специфична, а у домаћој стручној и научној јавности ова област није довољно истраживана и обрађивана, те на тај начин дисертација даје својеврсни допринос науци.

IX ПРЕПОРУКА

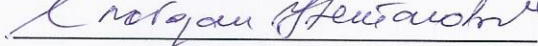
Комисија констатује да су резултати истраживања, научни допринос и самосталност научног рада кандидата неспорног квалитета и потпуно сагласни са одредбама Закона о високом образовању и Статута Универзитета Метрополитан у Београду. Сходно томе, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидата под називом „Конкурентност као фактор развоја предузећа дрвне индустрије у Србији“ и предлаже Сенату Универзитета Метрополитан да прихвати Извештај о оцени докторске дисертације и одобри њену јавну одбрану.

У Београду, септембра, 2018. године

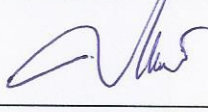
Чланови комисије:

1.

Др Данијела Деспотовић, ванредни професор
Економског факултета Универзитета у Крагујевцу

2.

Др Слободан Цветановић, редовни професор
Економског факултета Универзитета у Нишу

3.

Др Радомир Шалић, ванредни професор
Факултета за менаџмент
Универзитета Метрополитан у Београду